

Visio: *Autismiliiton päämääränä on autisimiyönteinen yhteiskunta, jossa tunnetaan ja tunnistetaan autismikirjon moninaisuus ja turvataan autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä oikeus hyvään elämään.*

Autismiliitto jatkaa vuonna 2023 päämäärätietoista toimintaa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä yhdenvertaisuuden, vaikutusmahdollisuuksien ja hyvän elämän toteutumisen edistämiseksi. Toiminnan kantavana teemana on *Mielen hyvinvointi hyvän elämän edellytyksenä*. Liiton toimintaa ohjaavat vuonna 2020 hyväksytyt strategiset tavoitteet.

Autismiliiton erityisyys perustuu siihen, että se ainoana valtakunnan tasolla toimivana järjestönä kokoaa yhteen eri puolilla Suomea toimivat autisimialan järjestöt. Autismiliitto toimii kansallisesti autisimialan puolesta puhujana, järjestönä, jota kautta vaikutetaan yleisellä tasolla yhteiskunnassa autisimiin liittyviin asenteisiin ja konkreettisella tasolla mm. lainsäädäntöön ja päätöksentekijöihin. Autismiliitto kerää, tuottaa ja levittää autisimiin liittyvää ajankohtaista tietoa. Tämä erityisyys on liiton ja sen jäsenjärjestöjen vahvuus tulevaisuudessa, kun sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitus siirtyy eduskunnan päätöksellä jaettavaksi valtion budjetin kautta: rahoitukseen liittyvä kilpailu tulee kovenemaan. Järjestöjen rahoitus on lähivuosina heikkenemässä, joten keinoja toiminnan tehostamiseen ja/tai rahoituspohjan laajentamiseen on etsittävä aktiivisesti, sillä autisimiin liittyvän tiedon samoin kuin autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä avun ja tuen tarpeisiin liittyvän tiedon tarve ei ole vähentymässä, pikemminkin päinvastoin.

Autismiliiton toimintaympäristössä on myös muilla sektoreilla tapahtumassa suuria muutoksia. Vuonna 2023 Suomessa astuu voimaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, kun uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintaansa. Sote-uudistus muuttaa palvelujärjestelmää ja -rakenteita. Samaan aikaan voimaan tulevat lukuisat muutokset lainsäädännössä vaikeuttavat sen hahmottamista millaisiin tukiin ja palveluihin autismikirjon henkilö tai hänen läheisensä voivat olla oikeutettuja.

Autismiliitto kiinnittää toiminnassaan vuoden 2023 aikana erityistä huomiota siihen, miten sote-uudistuksen toimeenpanossa vastataan autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarpeisiin. Autismiliitto pyrkii varmistamaan, että muuttunutta lainsäädäntöä tulkitaan ja sovelletaan tavalla, jossa myös autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarpeet tulevat otetuksi huomioon ja ymmärretyksi. Liitto nostaa esiin laintulkintaan liittyviä puutteita ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä oikeus tukeen ja palveluihin toteutuu yhdenvertaisesti.

Liiton neuvontapalvelua vahvistamiseksi liitto hakee korotusta yleisavustukseen lakineuvonnan mahdollistamiseksi. Liitto tuottaa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarvitsemaa tietoa ymmärrettävässä ja saavutettavassa muodossa, ihmisten tarpeita ja toiveita kuunnellen ja ne huomioon ottaen. Autismiliitto tuottaa myös autismikirjon ihmisiä mm. sosiaali- ja terveyspalveluissa, opetustoimessa ja työvoimapalveluissa kohtaaville ammattilaisille näiden tarvitsemaa tietoa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarpeista ja siitä, miten niihin voidaan mm. eri palveluiden avulla vastata. Vaikuttamistyössä ja viestinnässä tehdään tiivistä yhteistyötä jäsenyhdistysten kanssa.

Autismiliiton tehtävät

Autismiliitto jatkaa vuonna 2023 ydintehtäviensä toteuttamista tekemällä aktiivisesti edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä, tukemalla jäsenyhdistystensä toimintaa, jakamalla autismitietoa eri kanavia (mm. Autismi-lehti, nettisivut, sosiaalinen media) hyödyksi käyttäen, tarjoamalla neuvontapalvelua, järjestämällä tilaisuuksia ja tapahtumia sekä kouluttamalla ja konsultoimalla. Vertais- ja kokemustoiminnan kohdennetulla avustuksella koordinoimme ja kehitämme toimintaa, koulutamme uusia vertaisosaajia ja kokemusasiantuntijoita sekä koulutamme ja tuemme jäsenyhdistysten vertaisryhmien ohjaajia. Kehittämishankkeiden avulla lisäämme ajankohtaista tietoa autismitietoa keräämällä ja levittämällä tietoa uusista Suomessa ja maailmalla kehitetyistä toimintatavoista sekä kehittämällä toimintatapoja, joilla voidaan edistää autismin kirjon ihmisten ja heidän omaistensa hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Etsimme jatkuvasti uusia keinoja liiton rahoituspohjan laajentamiseen.

Autismiliitto on jäsen monissa kotimaisissa (mm. Soste ry, Vammaisfoorumi ry, Opintokeskus Sivos, Kansalaisareena, Vates-säätiö, Kehitysvammaliitto ry) ja yhdessä kansainvälisessä organisaatiossa (AutismEurope). Hyödynnämme jäsenyyksiä aktiivisesti vaikuttamalla myös niiden kautta autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä asemaan yhteiskunnalla muun muassa toimimalla näiden järjestöjen vastuutehtävissä. Lisäksi liitolla on edustuksia eri organisaatioiden hallinnoimien hankkeiden ohjaus- ja työryhmissä. Yksin liitto on pieni ja heikosti resursoitu toimija. Tiivis yhteistyö sote-järjestöjen, oppilaitosten ja muiden toimijoiden sekä viranomaisten ja ammattilaisten lisää liiton vaikutusvaltaa ja auttaa verkostoitumaan. Vain laajasti eri tahoihin vaikuttamalla voimme edistää tavoitetta rakentaa yhteiskuntaa, jossa myös autismikirjon ihmisten yhdenvertaisuus voi toteutua.

Toiminnan vaikutusten arvioiminen on keskeinen osa Autismiliiton toimintaa ja sen kehittämistä. Tulosten ja vaikutusten arviointia liitolta edellyttää myös toiminnan pääasiallinen rahoittajataho STEA, jota kautta Veikkaustoiminnan tuotot kanavoidaan sosiaali- ja terveysalan järjestöille. Rahoitusta saavien järjestöjen, kuten Autismiliiton, on suunniteltava avustuksilla rahoitettava toiminta ja raportoitava niistä ns. vaikutusketjuajattelun periaatteiden näkökulmasta. STEA:n Autismiliitolle myöntämät avustukset ovat yleisavustus (Ay), kohdennetut avustukset (Ak) sekä hankeavustukset (C-avustukset).

Yleisavustuksella (Ay) toteutettava toiminta vuonna 2023 kattaa liiton hallinnon lisäksi jäsenyhdistyksille annettavan tuen, neuvontapalvelut (vahvistettuna lakineuvonnalla, mikäli rahoitus sen mahdollistaa), vaikuttamis- ja arviointitoiminnan sekä viestintätoiminnan (pl Autismi-lehti).

Kohdennetulla avustuksella (Ak-avustus) toteutettavaksi suunniteltu toiminta vuonna 2023:

- Vertais- ja kokemustoiminta, joka sisältää vertaisosaajatoiminnan, kokemusasiantuntijatoiminnan, vertaisvanhempitoiminnan sekä jäsenyhdistysten vertaisryhmien ohjaajien tuen.
- Paikka auki -hankerahoituksen kautta tarjotaan määräaikainen työpaikka osatyökykyiselle henkilölle.

Hankeavustuksella (C-avustus) toteutettavaksi suunniteltu toiminta vuonna 2023:

- PDA:sta tuotettavan tiedon kääntämiseen ja tuottamiseen suomeksi (2-vuotinen hanke, yksi työntekijä)
- Verkkokurssi autismikirjon nuorten ja aikuisten itsetuntemuksen tueksi (3-vuotinen hanke, kaksi työntekijää)
- Minä itse ja me yhdessä -hanke vahvan tuen autismikirjon ihmisten itsemääräämisoikeuden tukemiseen (3-vuotinen hanke, kaksi työntekijää)

Toiminnan tavoitteet sekä toiminta ja tuotokset vuonna 2023

Tavoite 1.: Lisätään autistitietoisuutta ja -myönteisyyttä yhteiskunnassa	Toiminta ja tuotokset	Tulokset
Autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tarpeet tunnistetaan (päätoimikunnassa ja lainsäädännön toimeenpanossa). Autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä osallisuuteen kiinnitetään huomiota ja osallistumisen mahdollisuuksia kehitetään (mm. kokemusasiantuntijuus).	- Kartutetaan ja hyödynnetään toiminnassa tietoa autismikirjon ihmisten toiveista ja tarpeista ja jaetaan kokemustietoa. - Tehdään aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä. Vuonna 2023 vaikuttamistoimintaa kohdennetaan erityisesti sote-uudistuksen ja siihen liittyvän lainsäädännön toimeenpanosta vastaaviin tahoihin. Luodaan kontakteja hyvinvointialueiden päättäjiin, jaetaan tietoa ja käydään keskustelua alueiden päättäjien kanssa. - Kerätään tietoa siitä, miten lakeja tulkitaan eri alueilla, millaisia kokemuksia lakien soveltamisesta on ja nostetaan esimerkkejä esiin erilaisista ja alueittain poikkeavista tulkinnoista. Esitetään keinoja puutteiden korjaamiseksi. - Tuotetaan säännöllisesti Neuvontapalvelua (puhelimitse, sähköpostilla jne.), mahdollisesti lakineuvonnalla vahvistettuna. - Pidetään yllä autismikirjon ammattilaisten Aunet-verkoston. - Jatketaan Tunne Autismi -konseptilla toteutettavia tapahtumia, teemana mielen hyvinvointi. - Jatketaan yhteistyötä verkostoissa ja haetaan uusia yhteistyökumppaneita.	Autismikirjon ihmisten yksilölliset palvelutarpeet tunnistetaan aiempaa paremmin sote-palveluissa ja asiasta on saatavilla tietoa eri muodoissa (esim. koulutukset, kirjallinen materiaali, kokemusasiantuntijuus). Autismikirjon ihmisille avautuu mahdollisuuksia parempaan osallisuuteen yhteiskunnassa ja he tulevat paremmin kuulluksi.

Tavoite 2.: Edistetään autismikirjon ihmisten oikeutta osallisuuteen elämän eri vaiheissa	Toiminta ja tuotokset	Tulokset
Autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä tieto omista oikeuksistaan vahvistuu. Tietoa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä yksilöllisistä tarpeista ja siitä, miten niihin voidaan vastata on olemassa, ja sitä hyödynnetään mm. sote-uudistuksen toimeenpanossa. Autismikirjon ihmisten osallistumisen mahdollisuudet paranevat.	- Seurataan sote-uudistuksen ja siihen liittyvien lakien toimeenpanoa - Tuotetaan ja jaetaan tietoa autismikirjon ihmisten palvelutarpeista sekä palvelutarpeiden arvioinnista tavoitteena vaikuttaa siihen, että soveltamisessa otetaan huomioon autismikirjon ihmisten yksilölliset ja vaihtelevat tarpeet - Tehdään aktiivista yhteiskunnallista vaikuttamistyötä myös muilla sektoreilla nojaten työssä YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen linjauksiin. - Toimitaan aktiivisesti työryhmissä ja verkostoissa liiton toiminnan tavoitteita edistäen. - Järjestetään koulutus- ja muita tilaisuuksia tavoitteena yleisesti tiedon lisääminen. - Jaetaan tietoa eri kanavissa (kirjallinen materiaali, nettisivut, some). - Hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta. - Kehitetään ja ylläpidetään liiton Vertais- ja kokemustoimintaa.	Tietoa autismikirjon ihmisten ja heidän läheistensä palvelutarpeista sekä oikeuksista palveluihin ja tukeen on saatavilla ja sitä jaetaan aktiivisesti.: -Autismikirjon ihmiset ja heidän läheisensä kokevat, että tieto on ymmärrettävää ja he pystyvät sitä hyödyntämään - Ammattilaiset kokevat, että voivat hyödyntää tietoa omassa työssään. -Neuvontapalvelusta saa neuvoa ja ohjausta eteenpäin ja myös lakineuvontaan on tarjolla.

Tavoite 3.: Liiton toiminta tukee ja vahvistaa jäsenyhdistyksiä	Toiminta ja tuotokset	Tulokset
Jäsenyhdistysaktiivien yhdistystoiminnan osaaminen vahvistuu. Yhdistykset saavat tarvitsemaansa tukea ja materiaalia mm. hyvinvointialueille suuntautuvaan vaikuttamistyöhön.	- Suunnitellaan jäsenyhdistysten kanssa yhteistyössä (räätälöidysti) yhdistysten tarpeisiin vastaavaa ja toimintaa tukevaa tukea ja neuvontaa. - Tarjotaan käytännön apua esimerkiksi toiminnan sisältöjen suunnittelussa mm. jakamalla muissa jäsenyhdistyksissä hyväksi havaittuja käytäntöjä. - Pidetään yhteyttä aktiivisesti ja suunnitelmallisesti. Hyödynnetään yhteydenpidossa eri kanavia ml. suljettua puheenjohtaja-sihteeri facebook -ryhmää. - Tuetaan yhdistysten toiminnan näkyvyyttä ja toiminnasta tiedottamista liiton viestinnän avulla. - Jaetaan STEA:n liitolle myöntämä jäsenyhdistysavustus jäsenyhdistyksille täysimääräisenä hakemusten perusteella. - Järjestetään toiveisiin ja tarpeisiin vastaavaa koulutusta, säännöllisiä teemakohtaisia verkkotapaamisia sekä vuosittainen jäsenyhdistystapaaminen liittokokouksen yhteydessä.	- Yhdistysaktiivien hallinnollinen ja yhdistystoiminnan osaaminen vahvistuu. - Yhdistykset saavat tarvitsemaansa tukea ja materiaalia, jota niiden jäsenet pystyvät hyödyntämään kunnissa ja hyvinvointialueella tapahtuvassa vaikuttamistyössä. - Yhdistysten toiminta on vakaata ja niillä on mahdollisuus kasvaa.

